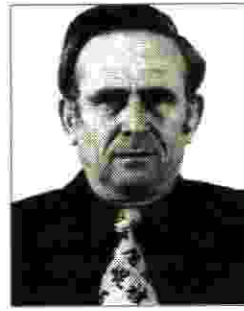

קליין משה (מוישל'ה)

נולד ב-1927 בפולין, עלה לארץ ב-1930

התגייס לפלמ"ח ב-1944

הצטרף לפל"מ ב-1945

ה ע ס נ ה ר י ס ' 0

שלחתי בסירה. ראיתי את האורות מנצנצים בחוף וזה היווה את הסימון היחיד לכיוון שחייתי. למזלנו היה ים מאוד שקט והשחייה לא היתה קשה. יוסקה האריך את המרחק לחוף כמאה עד מאתיים מטר. קפצתי לים ושחיתי ושחיתי ועוד פעם שחיתי, ולא ראיתי לזה סוף. לדעתי שחיתי קרוב לקילומטר. דרך אגב, דיברתי עם יוסקה על כך והוא מעריך כי המרחק היה לא יותר מאשר מאה-מאתיים מטרים.

סוף-סוף הגעתי לחוף לפני שאיכרתי סופית את כוחותי, הגעתי מאוד עייף ואת שוק חיי קיבלתי כשגיליתי כי אני נמצא לבד ואף אחד אינו מחכה לי. תארו לכם את מצבי, רק אתמול הייתי בגבעות זיד, פעם ראשונה בחו"ל, בארץ עוינת וזרה. ואני ערום כביום היוולדי, בודד, לבדי בחוף. האמינו לי כי לא היה רחוק שאתחיל לבכות. אבל פשוט לא היה לי הזמן לזה, והייתי צריך למצוא תושיה למצבי. תלשתי שיחים מהשרה, הערמתי אותם בערימה על שפת הים והתחלתי לרוץ מאה מטרים ימינה מהשיחים וחזרה, ומאה מטרים שמאלה מהשיחים וחזר חלילה, כל פעם מגדיל את טווח הריצה. פתאום ראיתי שמישהו מתכופף כפי שלמדנו באש לילה. זה היה מוטקה דגן ז"ל. התנפלתי עליו ממש בהיסטריה, חיבקתי ונישקתי אותו, שמחת הפגישה היתה גדולה למרות שלא הכרתי אותו קודם לכן. נפגשנו עם כל החבר'ה והתברר לי שאני הייתי האחרון וכולם חיפשו ודאגו לי, וסוף-סוף זכיתי ללבוש את בגדי את הסירה, הנשק וחומרי הנפץ קברנו בחול, לא לפני שמיפינו את השטח כדי שנוכל למצוא אותם אחר כך. ודרך המנהרה נכנסנו למחנה הקיץ קראולוס. באוהל שבפתח המנהרה פגש אותנו אידל שהיה מפקד המחנה שאותו הכרתי, בעבר הוא היה המ"מ שלי תקופה ושר לנו שיר: הוי משוגעים, הוי משוגעים! קבלת פנים יפה, לא כך? קשה לי לתאר את ההתרגשות שלי ברגעים אלו, נער צעיר בן עשרים, פעם ראשונה שעזב את הארץ. תוך עשרים וארבע שעות כזה מפנה דרסטי, בנסיבות אלו היה לי מאוד קשה להתמודד עם זה, גופנית וגפשית. יחד עם זאת היתה בי כזאת התעלות נפש שהייתי מוכן להכל, להזיז הרים כדי לבצע כל מה שיוטל עלי.

כמוכן שבחילה זה לא ישנתי הרבה, עם שחר קיבלנו בגדים

התגייסתי לפלמ"ח בשנת 1944 לפלוגה ח' בבית הערבה, התנדבתי לפל"מ בשנת 1945 לקורס 5 בשדות-ים.

הדרכתני בקורס שהתקיים בחורשות גבעת זיד שייך אבריק. במחלקתו ובפקודו של פוזח ז"ל. יום אחד מופיע הטנדר של מטה הפלמ"ח, הנהג היה חתולי עם הוראה שאתלווה אליו, פוזח נתן לי הוראה לארוז את כל הפקלאות שלי כי אני לא חוזר לקורס. לא היה לי כל מושג לאן אני יוצא. הגענו לתל-אביב למטה הפלמ"ח ברחוב רוטשילד, הרך אגב עד אז לא היה לי מושג היכן ממוקם מטה הפלמ"ח. שם חיכו כמה חברים נוספים, וביניהם בינה נפחה, משה ארלינג, אשר - אינני זוכר את שם משפחתו, ועוד. סך הכל היינו שישה אנשים. המשכנו את נסיעתנו מבלי לדעת לאן אנו נוסעים ולאיוו משימה אנו מיועדים. הגענו לשדות-ים, למחנה הפל"מ שהוא היה מוכר לי היטב. שם חיכו לנו סמק - מפקד הפלוגה, ויוספ'ה טבנקין מפקד הגדוד הרביעי שהפל"מ היתה כפופה לו. הוסבר לנו בפעם הראשונה כי אנו יוצאים עוד הערב לקפריסין כדי לפקד ולהדריך את שורות המגינים במקום.

התוודענו לספינת דיג בשם "כריש" שהיא היתה אמורה להביאנו בשלום לקפריסין. האחראי על הספינה היה חברי מקורס 5, יוסף רומנובסקי (רום). העמסנו נשק וחומרי נפץ, אחסנו אותם בכלוני גומי גדולים והרמטיים. העברנו מסביב לספינה חבל עבה מתחת ל-"קיל" ועם שקלים חיברנו את הבלונים לחבל, כדי שמיד כשנצא לים נוריד אותם למים ובמידה וניתקל במשמר בריטי נוכל במכת ברזל אחת לנתק את המטען ולהטביעו ועל ידי זה להטביע את ההוכחות. קיבלנו תדרוך מינימלי על תפקידנו בקפריסין במחנות המעפילים. לא היה זמן וגם קיבלנו הוראה לא להיפרד מיקירינו. להורי לדוגמה, לא היה מושג היכן אני נמצא במשך חודשים.

היתה לנו סירה קטנה בספינה (דינג'יט). לאחר עשרים וכמה שעות, הגענו למחוז חפצנו בלילה חשוך במיוחד. יוסקה הורה למי שיודע לשחות, לשחות לחוף בכוחות עצמו. הבנות, הנשק וחומרי הנפץ, הורדו לחוף בסירה. לזכרוני עוד חבר מהמשלחת ירד בסירה. כמוכן שבגד ים לא עמד לרשותי לכן התפשטתי ערום כביום היוולדי ואת בגדי

שלוש רוכב אנשי המחנה ויצאתי החוצה לנשום כפעם הראשונה את אוירו של מחנה הסגר. מיד עם יציאתי מהאוהל, בא לקראתי רוכל עם מגש עוגות בידו כדי למכור לי עוגה. הייתי המום לראות רוכל גלותי כפי שדמיינתי את היהודים בחו"ל. בתוך מחנה ההסגר בדרך ארצה, זה היה מעבר לבינתי, לא ציפיתי לתופעה כזאת. זה פעל עלי כמו מכת פטיש על הראש. בבת אחת התפכחתי וכל המוטיבציה שלי נשברה כאילו לא היתה.

חזרתי אל האוהל, פניתי לאידל, לזיכרוני אמרתי לו כך: "ראה אידל באתי עם כל המרץ והאידיאל לשרת במחנה מעפילים זה, אבל ברצוני לחזור בהזדמנות הראשונה ארצה, לא לדבר כזה ציפיתי כי נמשיך להיות עם של סוחרים ורוכלים אפילו במחנה הסגר בדרך ארצה".

לא אשכח את מכטו של אידל, והוא רק אמר לי משפט אחד: "בוא משה, נעשה סיור קטן במחנה, והיה ותרצה לחזור ארצה אחרי הסיור, אין בעיה אדאג לשלוח אותך ארצה. יצאנו שנינו לבד לתוך המחנה, רק יצאנו ואותו הרוכל פגש אותנו שנית. המשכנו הלאה וראינו מספרה בתוך אוהל, נגריה וחייט.

האוהלים נתפרו משלוש שכבות של בד, החייטים הוציאו את השכבה האמצעית ותפרו מבר זה בגדים. בפניה אחת ראינו ספסרי כספים ומטבעות שונים מכל חלקי העולם. רק אלוהים יכל לדעת איך אנשים אלו היו מעורכנים בכל השערים בעולם. לא אשכח לעולם את המשפט הבא שהאיש החכם הזה, אידל, אמר לי: גם ספסרים בנסיבות מיוחדות יכולים להיות פרודוקטיביים. ראה משה, האנשים האלו הם סך הכל שנתיים אחרי הגיהנום שהם עברו בשואה והם לא שבורים, הם פעילים, המחנה תוסס. תאר לך כל עם אחר שהיה עובר שואה כפי שעמנו עבר ועוד יושב אחרי זה במחנות הסגר הוא היה לבטח שבור, היו יושבים אפטיים וחיים מארוחה לארוחה. איזה כוח הישרדות יש לעמנו, אותנו אי אפשר לשבור.

סיור זה עם אידל לא אוכל לשכוח לעולם. למעשה סיור זה התווה את השקפת חיי עד היום, שלהיות חלק מהעם היהודי זה גאוה שמובילה אותי עד היום.

יתר ההרפתקאות מהמחנה ששהיתי בו כמעט שנה, בהזדמנות אחרת.

יש רגעים שאדם עסוק בעשייה ואינו יכול לשער לאיזה מצבים מעניינים יגיע כשלכאורה, אין קשר לאותו מאורע ולבסוף, המעגל יסגר בצורה מאוד מפתיעה ומעניינת.

בשלהי 1962 נשלחתי מטעם "צים" לנהל חברת סוכנות אוניות בלאגוס, ניגריה. שנתיים אחר-כך, פרצה מלחמת האזרחים בין ביאפרה לניגריה. ממשלת ניגריה גייסה אותי לארגן לה את השינוע הימי של המטענים לחזית דרך הים וזאת בכרכתו ובעידודו של משרד החוץ הישראלי.

באותו זמן צבא ניגריה כבש או שחרר (כל צד ראה זאת

מזווית שונה) את העיר פורטהרקורט, הדרך היחידה להעביר אספקה לצבא הניגריאני היתה אך ורק דרך הים. ארגנתי להם את הלוגיסטיקה במשלוחים, טעינת האניה, פריקתה ומסירת המטען וכל הניירת הנלווית למשלוחים אלה. עקב תפקידי הייתי צמוד למפקדת החזית ולכן אף נעדרתי שבועות מביתי שהיה בלאגוס.

הייתי האדם הלבן היחיד בכל האזור, ברדיוס של כאלפיים ק"מ. הייתי מאוד מעורה בחברת הקצונה הבכירה הניגריאנית ולקחתי חלק במסיבות שערכו.

באחת מן המסיבות, פגשתי באדם לכן שנראה לי כאנגלי. הסתקרנתי לדעת מה עושה אדם זה באזור. היה לי ברור כי הוא קשור בדרך כלשהי לצבא כיוון שאחרת לא היתה לו כל סיבה להיות שם. יש לשער שאף הוא תהה מה היו מעשי שם. לא עבר זמן רב ומצאנו את עצמנו מיודרים.

כשנודע לו שאני מישראל אורו עיניו וחמימות פשטה על פניו. הוא פנה אלי ואמר: "ראה מוזס, (זה היה שמי בניגריה) אני חייב למדינתכם כל-כך הרבה שאינך יכול לתאר לך. כל חיי השתנו בגללכם". הדבר הפליא אותי ביותר ושאלתי מהו אותו חוב שחייב לנו והוא ענה: "בזכותכם יש לי בן". הסתכלתי עליו בתדהמה. משפט נשמע לי לא הגיוני לחלוטין. שנינו היינו שתויים והפתיחות אולי נבעה משתייתו המופרזת. ביקשתי הסבר לדבריו וכאן, הסיפור המופלא והבלתי אפשרי ששמעתי.

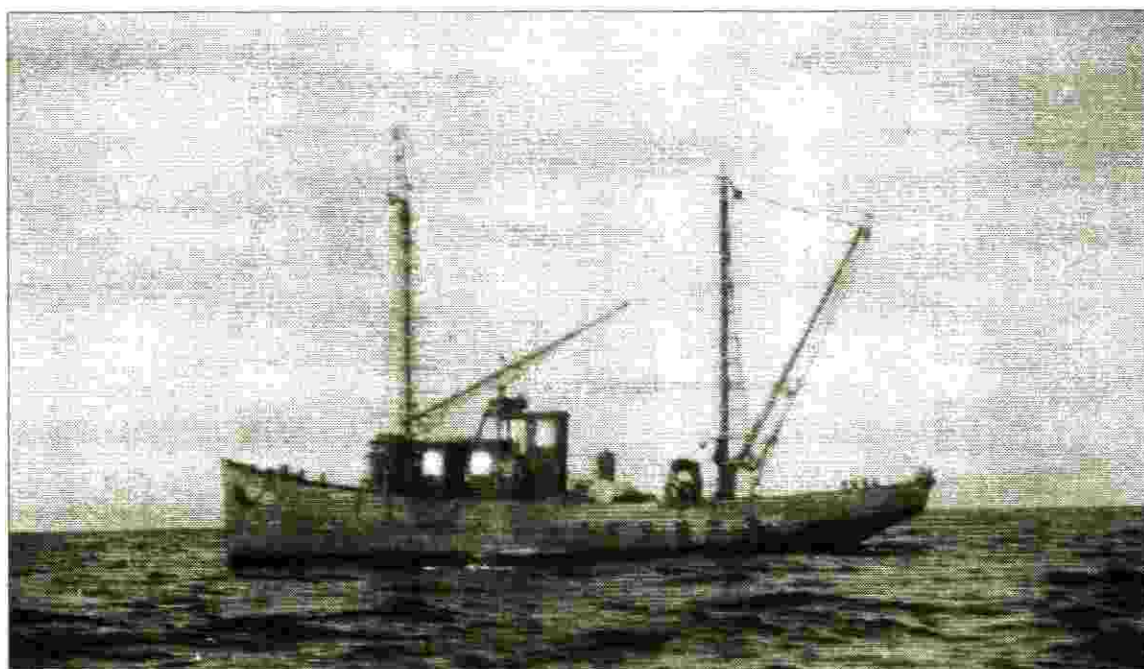
שנינו נפגשים בנסיבות של מלחמה לא לנו בארץ שכוחת אל באפריקה ויש בינינו הרבה מן המשותף. והוא המשיך: "אני הייתי מפקד מחנה המעפילים קאראולוס בקפריסין" (מחנות הקיץ). באותו רגע השתנקתי, "לא תאמין, אמרתי 'גם אני הייתי מפקד מחנות קאראולוס, אך מן הצד השני של הגדר'".

כדי להבהיר את התמונה ברצוני לציין כי באותה תקופה נשלחתי מהפלי"ם לקפריסין והייתי מפקד מחנות הקיץ - קאראולוס בקפריסין.

ההתרגשות שאחזה בנו היתה בלתי נתפסת לחלוטין, איך נפגשנו בקצה העולם לאחר שנים רבות ובנסיבות מוזרות כל כך. כמובן שהתרגשותנו סחפה גם את הקצונה הניגריאנית שישבה סביבנו והקשיבה לשיחתנו. ריברנו על מנהרות. הוא סיפר לי אנקדוטות על הצד האחד של הגדר כאשר אני מספר סיפורים מן הצד האחר של הגדר. יש לזכור ששנינו היינו כמעט בגילופין. ואז נזכרתי שבעצם כל השיחה התחילה בכך שישראל אחראית להולדת בנו ואני רציתי לשמוע על כך. אמרתי לו: "כל זה יפה אך איך זה קשור להולדת בנך?" וליזויתי זאת בקללה עסיסית. הוא הרצין ואמר: "סבלתי מחוסר גברא. כאשר שתי אוניות המעפילים 'פן יורק; ו-1' פן קרסנט" הגיעו לקפריסין הייתי אחראי להעברת המעפילים עד לפתח המחנה. מפתח המחנה הארגון היה שלכם". כאן הפסקתי אותו ואמרתי לו שאני הייתי אחראי לקבלתם וקליטתם של המעפילים לתוך

שיחה זו שהתנהלה בינינו כעשרים שנה לאחר עזיבתנו את קפריסין, איך יכולנו להיפגש בנסיבות כל כך בלתי אפשריות. האין זאת יד הגורל? הוא מבריטניה, אני מישראל, שני לבנים הנפגשים במלחמת ביאפרה. שנינו היינו בגילופים כשנפרדנו וכלל לא חשבנו להחליף כתובות. מאז, נעלמו עקבותיו וחבל. כך נסגר המעגל לשנינו לאחר המעורעות המרגשים ביותר שעברנו.

המחנה. והוא המשיך: "אינני זוכר שאי פעם כל כך התרגשתי ואבדתי את קור רוחי, הייתי שבוי ברגשותי. אבק אדם, אנשים שבורים, באיזו נחישות נכנסו למחנה ובאיזה חום קיבלו אותם המעפילים שהיו כבר במחנה, לא יכולתי להפסיק להתפעל ולהתפעם מהעם שלכם. נסער ונרגש חזרתי לביתי, ובאותו לילה כשקיימתי יחסים עם אשתי יתכן שכתוצאה מהזעזוע וההלם שעבר עלי הצלחתי לעבר אותה וכך נולד לנו הבן". כשסיפר זאת, עיניו היו לחות מדמעות.

ספינת הדייג "כריש" (המיוחדת) הטקסי - שרות של הפלי"ם קפריסין-ארץ ישראל